

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 VII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2020

Nr. 86

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 2 december 2019

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A

De begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2020 komt te luiden:

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het jaar 2020 (bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
	Totaal	5.997.341	6.195.972	729.449
	Beleidsartikelen			
1	Openbaar bestuur en democratie	68.387	68.387	21.965
2	Nationale veiligheid	297.861	297.861	14.714
3	Woningmarkt	4.297.396	4.297.396	472.000
4	Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit	344.942	540.942	91
5	Ruimtelijke ordening en omgevingswet	122.524	124.755	3.824
6	Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving	169.975	169.975	423
7	Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid	34.343	34.343	450
9	Uitvoering Rijksvastgoedbeleid	128.168	128.168	121.690
10	Groningen versterken en perspectief	98.304	98.704	75.000
	Niet-beleidsartikelen			
11	Centraal apparaat	414.206	414.206	19.292
12	Algemeen	21.235	21.235	0
13	Nog onverdeeld	0	0	0

TOELICHTING

Algemeen

Klimaat

In het Regeerakkoord is een Klimaatenvolpoe opgenomen (voor de jaren 2018 tot en met 2030) op de aanvullende post van het Ministerie van Financiën. Naar aanleiding van het Klimaatakkoord (bijlage bij Kamerstukken II 2019/20, 32813, nr. 342) worden middels deze nota van wijziging middelen toegevoegd aan de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor de onderstaande onderdelen:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Renovatieversneller			15.000	25.000	35.000
Warmtefonds en ontzorging	60.000	21.000			
Programma aardgasvrije wijken (PAW)		49.000	60.000	20.000	10.000
Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (SAH)		20.000	60.000	70.000	

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Artikel 4 Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit

Renovatieversneller

In het klimaatakkoord is afgesproken dat in de Gebouwde Omgeving vóór 2030 20–40% kostenreductie voor de verduurzaming van woningen bewerkstelligd moet zijn. De Renovatieversneller draagt daaraan bij door te stimuleren dat maatregelpakketten gestandaardiseerd worden en vraag wordt gebundeld. Via subsidietenders worden woningcorporaties en innovatieve aanbieders gestimuleerd om standaardmaatregelenpakketten te introduceren op de markt. Ter ondersteuning van regionale samenwerking, ketensamenwerking, standaardisatie en verkenningen voor vraagbundeling, wordt een ondersteuningsprogramma ingericht. Het RVO stelt een programmamonitor op om de voortgang van de output van het programma te monitoren. Voor de Renovatieversneller wordt in 2022 € 15 mln. ter beschikking gesteld. Jaarlijks zal dit bedrag oplopen met € 10 mln. tot € 45 mln. in 2025.

Warmtefonds en ontzorging

Niet iedereen heeft toegang tot (laagdrempelige), aantrekkelijke financiering bij het verduurzamen van de eigen woning. In het Klimaatakkoord is een Warmtefonds aangekondigd voor particuliere woningeigenaren en Verenigingen van Eigenaren (VvE's). Het Warmtefonds heeft als doel om dit probleem te beperken, door het aanbieden van financiering voor iedereen tegen aantrekkelijke voorwaarden (lage rente en lange looptijd financiering). Het fonds wordt gevuld met publieke en private middelen. Het kabinet stelt hiervoor (niet revolverende) middelen beschikbaar. Met deze nota van wijziging wordt € 75 mln. aan de begroting van BZK (VII) toegevoegd voor het Warmtefonds in 2020 (€ 57 mln.) en 2021 (€ 18 mln.). Op deze manier wordt een snelle start van het Warmtefonds mogelijk gemaakt. Ik zal u hierover nader informeren voor het einde van het jaar. Daarnaast komt € 6 mln. aan budget beschikbaar voor het opzetten van een digitaal platform en het ondersteunen van nieuwe ontzorgingsconcepten. Het fonds zal monitoren hoeveel financieringen worden verstrekt en welke maatregelen mensen nemen. De

evaluatie van de effectiviteit van de bijdrage van € 75 mln. aan het Warmtefonds start in 2021 en is afgerond in de eerste helft van 2022.

Programma aardgasvrije wijken

Dit betreft de voortzetting van het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW). Het doel van dit programma is om te leren op welke manier de wijkgerichte aanpak kan worden ingericht en opgeschaald. Hiervoor is gekozen voor een financiële bijdrage voor aantal gemeenten om proeftuinen (100 wijken aanpak) op te zetten en een bijbehorend Kennis- en Leerprogramma (KLP). In 2021 wordt een tussenevaluatie van het programma uitgevoerd over de eerste drie tranches. Op basis hiervan wordt de laatste tranche ingericht. In 2024 wordt er een tweede evaluatie uitgevoerd. Voor PAW worden middels deze nota van wijziging de meerjarige middelen naar de begroting van BZK (VII) overgeheveld. Dit betreft voor de periode 2021–2024 een bedrag van € 139 mln. Hiervan is jaarlijks € 1,4 mln. bestemd voor de uitvoeringskosten van het programma. Dit wordt overgeheveld naar artikel 11: Centraal apparaat. Aan artikel 4 worden de volgende bedragen toegevoegd: € 47,6 mln. in 2021, € 58,6 mln. in 2022, € 17,6 mln. in 2023 en € 8,6 mln. in 2024.

Stimuleringsregeling Aardgasvrije huurwoningen

Partijen hebben in het Klimaatakkoord afspraken gemaakt om in de periode t/m 2023 100.000 bestaande huurwoningen te verduurzamen via de Startmotor huursector. Bij deze zogenaamde Startmotor staat aardgasvrij voorop. Als onderdeel van de Startmotor richt de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (SAH) zich op het stimuleren van het aansluiten van huurwoningen op warmtenetten. Verhuurders kunnen subsidie aanvragen voor een deel van de aansluitkosten van huurwoningen op een warmtenet. Het doelbereik van de regeling is zo'n 55.000 huurwoningen. Voor de SAH wordt € 150 mln. toegevoegd aan de begroting van BZK (VII). In 2021 € 20 mln., € 60 mln. in 2022 en € 70 mln. in 2023. Eind 2020 wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid van de subsidieregeling tussentijds geëvalueerd.

Niet-beleidsartikel 11 Centraal apparaat

Programma aardgasvrije wijken

Vanuit de totaal beschikbare middelen voor het programma Aardgasvrije Wijken (PAW) is jaarlijks € 1,4 mln. bestemd voor de uitvoeringskosten. Dit wordt overgeheveld naar artikel 11 van de begroting van BZK (VII).

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen zijn per artikel de standen ontwerp-begroting 2020 vóór nota van wijziging, de herverkaveling en de standen ontwerp-begroting 2020 na nota van wijziging meerjarig opgenomen.

Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
1	Openbaar bestuur en democratie					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	68.387	65.211	61.801	61.800	61.800
	Stand na tweede nota van wijziging	68.387	65.211	61.801	61.800	61.800
2	Nationale veiligheid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	297.861	308.106	309.846	309.682	309.123
	Stand na tweede nota van wijziging	297.861	308.106	309.846	309.682	309.123

Artikel	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
3	Woningmarkt					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	4.297.396	4.439.914	4.573.882	4.707.968	4.850.877
	Stand na tweede nota van wijziging	4.297.396	4.439.914	4.573.882	4.707.968	4.850.877
4	Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	341.942	82.912	57.776	47.969	44.060
	<i>Renovatieversneller</i>			15.000	25.000	35.000
	<i>Warmtefonds</i>	3.000	3.000			
	<i>Programma Aardgasvrije Wijken</i>		47.600	58.600	18.600	8.600
	<i>Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen</i>		20.000	60.000	70.000	
	Stand na tweede nota van wijziging	344.942	153.512	191.376	161.569	87.660
5	Ruimtelijke ordening en omgevingswet					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	122.524	86.461	81.727	75.474	74.279
	Stand na tweede nota van wijziging	122.524	86.461	81.727	75.474	74.279
6	Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	169.975	165.449	109.742	109.858	106.407
	Stand na tweede nota van wijziging	169.975	165.449	109.742	109.858	106.407
7	Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	34.343	28.333	27.311	27.311	27.327
	Stand na tweede nota van wijziging	34.343	28.333	27.311	27.311	27.327
9	Uitvoering Rijksvastgoedbeleid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	128.168	123.426	125.896	135.034	139.223
	Stand na tweede nota van wijziging	128.168	123.426	125.896	135.034	139.223
10	Groningen versterken en perspectief					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	98.304	93.163	35.615	34.014	31.680
	Stand na tweede nota van wijziging	98.304	93.163	35.615	34.014	31.680
11	Centraal apparaat					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	414.206	395.124	385.841	382.322	382.500
	<i>Uitvoeringskosten Programma Aardgasvrije Wijken</i>		1.400	1.400	1.400	1.400
	Stand na tweede nota van wijziging	414.206	396.524	387.241	383.722	383.900
12	Algemeen					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	21.235	12.586	11.218	10.997	10.928
	Stand na tweede nota van wijziging	21.235	12.586	11.218	10.997	10.928
13	Nog onverdeeld					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
	Stand na tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
Totaal	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	5.994.341	5.800.685	5.780.655	5.902.429	6.038.204
	<i>Renovatieversneller</i>			15.000	25.000	35.000
	<i>Warmtefonds</i>	3.000	3.000			
	<i>Programma Aardgasvrije Wijken</i>		47.600	58.600	18.600	8.600
	<i>Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen</i>		20.000	60.000	70.000	
	<i>Uitvoeringskosten Programma Aardgasvrije Wijken</i>		1.400	1.400	1.400	1.400
	Stand na tweede nota van wijziging	5.997.341	5.872.685	5.915.655	6.017.429	6.083.204

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
1	Openbaar bestuur en democratie					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	68.387	65.211	61.801	61.800	61.800
	Stand na tweede nota van wijziging	68.387	65.211	61.801	61.800	61.800

Artikel	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
2	Nationale veiligheid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	297.861	308.106	309.846	309.682	309.123
	Stand na tweede nota van wijziging	297.861	308.106	309.846	309.682	309.123
3	Woningmarkt					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	4.297.396	4.439.789	4.575.882	4.711.968	4.857.877
	Stand na tweede nota van wijziging	4.297.396	4.439.789	4.573.882	4.707.968	4.850.877
4	Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	480.942	110.412	57.776	47.969	44.060
	<i>Renovatieversneller</i>			15.000	25.000	35.000
	<i>Warmtefonds</i>	60.000	21.000			
	<i>Programma Aardgasvrije Wijken</i>		47.600	58.600	18.600	8.600
	<i>Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen</i>		20.000	60.000	70.000	
	Stand na tweede nota van wijziging	540.942	199.012	191.376	161.569	87.660
5	Ruimtelijke ordening en omgevingswet					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	124.755	86.461	81.727	75.474	74.279
	Stand na tweede nota van wijziging	124.755	86.461	81.727	75.474	74.279
6	Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	169.975	165.449	109.742	109.858	106.407
	Stand na tweede nota van wijziging	169.975	165.449	109.742	109.858	106.407
7	Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	34.343	28.333	27.311	27.311	27.327
	Stand na tweede nota van wijziging	34.343	28.333	27.311	27.311	27.327
9	Uitvoering Rijksvastgoedbeleid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	128.168	123.426	125.896	135.034	139.223
	Stand na tweede nota van wijziging	128.168	123.426	125.896	135.034	139.223
10	Groningen versterken en perspectief					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	98.704	97.663	35.615	34.014	31.680
	Stand na tweede nota van wijziging	98.704	97.663	35.615	34.014	31.680
11	Centraal apparaat					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	414.206	395.124	385.841	382.322	382.500
	<i>Uitvoeringskosten PAW</i>		1.400	1.400	1.400	1.400
	Stand na tweede nota van wijziging	414.206	396.524	387.241	383.722	383.900
12	Algemeen					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	21.235	12.586	11.218	10.997	10.928
	Stand na tweede nota van wijziging	21.235	12.586	11.218	10.997	10.928
13	Nog onverdeeld					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
	Stand na tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
Totaal	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	6.135.972	5.832.560	5.780.655	5.902.429	6.038.204
	<i>Renovatieversneller</i>			15.000	25.000	35.000
	<i>Warmtefonds</i>	60.000	21.000			
	<i>Programma Aardgasvrije Wijken</i>		47.600	58.600	18.600	8.600
	<i>Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen</i>		20.000	60.000	70.000	
	<i>Uitvoeringskosten Programma Aardgasvrije Wijken</i>		1.400	1.400	1.400	1.400
	Stand na tweede nota van wijziging	6.195.972	5.922.560	5.915.655	6.017.429	6.083.204

Meerjarige doorwerking ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
1	Openbaar bestuur en democratie					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	21.965	21.965	21.965	21.965	21.965

Artikel	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
	Stand na tweede nota van wijziging	21.965	21.965	21.965	21.965	21.965
2	Nationale veiligheid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	14.714	14.714	14.714	14.714	14.714
	Stand na tweede nota van wijziging	14.714	14.714	14.714	14.714	14.714
3	Woningmarkt					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	472.000	465.600	463.800	457.000	435.300
	Stand na tweede nota van wijziging	472.000	465.600	463.800	457.000	435.300
4	Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	91	91	91	91	91
	Stand na tweede nota van wijziging	91	91	91	91	91
5	Ruimtelijke ordening en omgevingswet					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	3.824	3.824	3.824	3.824	3.824
	Stand na tweede nota van wijziging	3.824	3.824	3.824	3.824	3.824
6	Overheidsdienstverlening en informatiesamen- leving					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	423	423	423	423	423
	Stand na tweede nota van wijziging	423	423	423	423	423
7	Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	450	64	64	64	64
	Stand na tweede nota van wijziging	450	64	64	64	64
9	Uitvoering Rijksvastgoedbeleid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	121.690	121.574	120.282	120.282	102.984
	Stand na tweede nota van wijziging	121.690	121.574	120.282	120.282	102.984
10	Groningen versterken en perspectief					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	75.000	75.000	25.000	25.000	25.000
	Stand na tweede nota van wijziging	75.000	75.000	25.000	25.000	25.000
11	Centraal apparaat					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	19.292	19.292	19.116	19.116	19.116
	Stand na tweede nota van wijziging	19.292	19.292	19.116	19.116	19.116
12	Algemeen					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
	Stand na tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
13	Nog onverdeeld					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
	Stand na tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
Totaal	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Konink- rijksrelaties (VII)					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	729.449	722.547	669.279	662.479	623.481
	Stand na tweede nota van wijziging	729.449	722.547	669.279	662.479	623.481

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops